

MATEUSZ GAZE
UNIwersytet Łódzki

<http://dx.doi.org/10.18778/8088-705-3.04>

DZIAŁALNOŚĆ KOŁA NAUKOWEGO GLOTTODYDAKTYKÓW UNIwersytetu Łódzkiego

SŁOWA KLUCZOWE: GLOTTODYDAKTYKA, NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO, KOŁO NAUKOWE, DZIAŁALNOŚĆ STUDENTÓW

Jednym z ważniejszych przejawów aktywności akademickiej studentów jest działalność w kołach naukowych. Koło naukowe to organizacja zrzeszająca studentów, działająca w obrębie szkoły wyższej, której celem jest działalność naukowa i samokształceniowa jej członków. Koła funkcjonują jako grupy nieformalne oraz jako struktury zarejestrowane. Oficjalnym warunkiem istnienia koła na wielu uczelniach jest jego rejestracja w uczelnianym rejestrze organizacji studenckich [http://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%82o_naukowe].

Koło Naukowe Glottodydaktyków¹ (KNG), zgodnie z §69 Statutu Uniwersytetu Łódzkiego, rozpoczęło działalność 6 lipca 2009 r. po zarejestrowaniu przez Rektora Uniwersytetu Łódzkiego. Początkowo KNG działało pod patronatem prof. dr hab. Bożeny Ostromęckiej-Frączak, a obecnie pod kierownictwem dr hab. Edyty Pałuszyńskiej, przy Katedrze Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej². Pierwszym opiekunem naukowym koła został dr Grzegorz Rudziński, który na co dzień, jako wykładowca i opiekun praktyk, inspirował młodych glottodydaktyków do pracy oraz wspiera ich swoją wiedzą i doświadczeniem. 25 maja 2009 r. wygłosił on wykład inauguracyjny zachęcający członków tworzącego się koła do dalszej pracy i rozwoju oraz opowiedział o różnego typu placówkach glottodydaktycznych działających w całej Polsce, a w szczególności w Łodzi. Od blisko dwóch lat nowym opiekunem koła jest dr Michałina Biernacka. Pierwsze spotkanie odbyło się już jednak 11 maja 2009 r. Spotkanie przeprowadzono z inicjatywy i pod

---

¹ Informacje o kole można znaleźć pod adresem [<http://kng.uni.lodz.pl>].

² Informacje o katedrze i jej pracownikach można znaleźć po adresem [<http://klsik.uni.lodz.pl>].

przewodnictwem Magdaleny Wojenki-Karasek, Michaliny Biernackiej i Iwony Dembowskiej-Wosik (ówczesnych asystentek w Katedrze Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej). W trakcie jego trwania studenci, którzy zgłosili chęć współtworzenia koła, przeprowadzili głosowanie dotyczące jego nazwy (zdecydowali się na nazwę: Koło Naukowe Glottodydaktyków) oraz dyskutowali nad celem jego działalności. Ustalono listę przedsięwzięć, które mają zostać zrealizowane w kolejnych latach.

Członkami koła pierwotnie byli tylko filolodzy polscy, studenci specjalizacji Nauczanie języka polskiego jako obcego. Obecnie do koła przynależą również neofilolodzy – slawiści i angliści. Do koła od czterech lat wstępują również studenci pierwszego roku studiów licencjackich, którzy nie rozpoczęli jeszcze specjalizacji. Pokazuje to, jak ważna, nawet dla zaczynających swoją przygodę uniwersytecką, jest przynależność do organizacji studenckiej. Należy podkreślić, że ci studenci wnoszą nowe spojrzenie na pewne sprawy i często są inspiracją dla starszych członków. Na stronie internetowej koła można przeczytać, że „naszym celem, jako koła, jest pogłębianie wiedzy dotyczącej nauczania języka polskiego jako obcego, nabywanie doświadczenia oraz rozpowszechnianie naszej działalności i nawiązywanie współpracy ze studentami z całej Polski (i nie tylko) poprzez różnego rodzaju happeningi i spotkania. Przede wszystkim pragniemy i dołożymy wszelkich starań, aby nasi cudzoziemcy czuli się jak najlepiej w Polsce, a nauka języka polskiego była dla nich lekka i przyjemna” [http://kng.uni.lodz.pl/?page_id=28]. Założenia te przełożyły się na kształt statutu, w którym znalazły się szczegółowe plany aktywności. Należą do nich:

- spotkania z doświadczonymi lektorami, chcącymi podzielić się zdobytą przez lata praktyki wiedzą,
- organizowanie zajęć w terenie – studenci w roli przewodników po Łodzi i okolicach,
- praktyczne zajęcia z cudzoziemcami (przyjeżdżającymi w ramach programu Sokrates/Erasmus, chcącymi zdawać egzaminy certyfikatowe z języka polskiego jako obcego czy uczącymi się w Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców w Łodzi),
- nawiązywanie współpracy z innymi ośrodkami uczącymi języka polskiego jako obcego – również poza granicami kraju,
- wyjazdy, szkolenia, warsztaty – w celu poznania różnych systemów nauczania, tworzenia tandemów językowych,
- przygotowywanie prezentacji dotyczących kultur poszczególnych narodowości (w celu ich lepszego zrozumienia),
- utworzenie strony internetowej, zawierające m.in. pisane przez studentów zestawy ćwiczeń dla obcokrajowców,
- uruchomienie platformy e-learningowej umożliwiającej studentom zagranicznym poszerzanie wiedzy z zakresu języka polskiego jako obcego,
- zorganizowanie studenckiej konferencji naukowej (zrzeszającej polonistów i młodych glottodydaktyków z kraju i z zagranicy), a także wydanie tomu pokonferencyjnego,
- aranżowanie happeningów, spektakli teatralnych i innych wydarzeń kulturalnych.

Skonfrontuję teraz te założenia ze statutu z siedmioletnią działalnością koła. Pierwszym aspektem naszej działalności były spotkania z doświadczonymi glotto-dydaktykami. Najtrudniejsza dla młodych lektorów jest pierwsza lekcja z osobą, która w ogóle nie mówi po polsku. Przy braku języka pośrednika można zaryzykować stwierdzenie, że komunikacja w takiej sytuacji jest niemożliwa. Pokonywać tę przeszkodę nauczyła młodych lektorów dr Iwona Słaby-Góral, wieloletni pracownik Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców Uniwersytetu Łódzkiego (SJPdC). Uzmysłowiła, że kultury i języki świata, mimo wielu różnic, są podobne i pewne elementy są stałe (np. powitanie i pożegnanie – oficjalne i nieoficjalne, przedstawienie się itp.).

Lektorzy języka polskiego jako obcego bardzo często obejmują lektoraty w ośrodkach zagranicznych. Bywają oni jedynymi Polakami w danej jednostce akademickiej i muszą sami stworzyć program nauczania. W takiej sytuacji znalazł się następny nasz gość – mgr Elżbieta Sajenczuk, emerytowana lektorka, która przez kilka lat prowadziła lektorat na uniwersytecie w Delhi w Indiach. W trakcie spotkania przedstawiła specyfikę lektoratu w tak odległym miejscu. Również o zagranicznym lektoracie opowiedziała dr Iwona Dembowska-Wosik, pracownik Katedry Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej UŁ, która przez dwa lata była stypendystką Fundacji Kościuszkowskiej i prowadziła zajęcia na uniwersytecie w Bloomington w Indianie (USA). Oba te spotkania, choć dotyczyły lektoratów zagranicznych, pokazały, jak różne mogą być warunki pracy w zależności od kręgu kulturowego, do którego trafi lektor. Spotkań z lektorami było więcej. Jako jednostka uniwersytecka współpracujemy ze wspomnianym SJPdC UŁ, którego pracownicy bardzo często w ramach podnoszenia kwalifikacji i zdobywania doświadczenia wyjeżdżali na zagraniczne stypendia i lektoraty. Są oni dla nas bogatym źródłem wiedzy, z którego staramy się jak najczęściej korzystać.

Kolejnym aspektem były zajęcia terenowe. Również i ta płaszczyzna nie była przez nas zaniedbana. Początkowo były to teoretyczne referaty na temat miejsc, które warto pokazać cudzoziemcom studiującym w Łodzi, jak cukiernie, kawiarnie, zażytki (kompleks na Księżym Młynie, cmentarz żydowski). Pomocą służył nam tutaj dr Grzegorz Rudziński – lingwista, ale z zamiłowania krajoznawca [<http://klsik.uni.lodz.pl/grudzinski.html>]. Okazja do wykorzystania tej wiedzy nadarzyła się w wakacje. Członkowie koła pomagali przy organizacji szkoły letniej w SJPdC UŁ. Jednym z zadań było zorganizowanie wycieczek po Łodzi i okolicach, m.in. na cmentarz żydowski, do lasu łagiewnickiego, do Manufaktury.

Bardzo istotne dla KNG były praktyczne zajęcia z cudzoziemcami. Pomogły one zdobyć potrzebne doświadczenie, a z czasem przerodziły się w regularną pracę zarobkową. Prowadzone były lekcje języka polskiego jako obcego ze studentami, przyjeżdżającymi w ramach programu Sokrates/Erasmus czy Mobility Direct. Cyklicznie odbywają się również zajęcia w Fundacji Edukacji i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego FERSO. Najtrudniejszym zadaniem okazały się jednak spotkania w Ośrodku dla Osób Starających się o Status Uchodźcy w Grotnikach pod Łodzią. Spotkaliśmy się tam z bardzo zróżnicowanymi grupami (od małych dzieci

po osoby dorosłe). Osoby tam przebywające pochodziły w różnych krajów, miały bardzo różny poziom wykształcenia. Nie było to zadanie łatwe, tym bardziej, że jest to zamknięty ośrodek. Trudnością była zupełna bariera językowa oraz problem ze zorganizowaniem cyklicznych spotkań. Za każdym razem należało wyrabiać odpowiednie dokumenty upoważniające nas do wejścia na teren ośrodka. Problemem był również dojazd – musieliśmy często na własny koszt dojeżdżać, by prowadzić zajęcia jako wolontariusze. Młodzi glottodydaktycy prowadzili tam zajęcia w ramach praktyk studenckich lub wolontariatu.

Kolejnym aspektem działalności KNG zapisanej w statucie miało być nawiązanie współpracy z innymi ośrodkami uczącymi języka polskiego jako obcego. Na tym polu mamy niewielkie osiągnięcia. Korespondowaliśmy ze studentami z Bloomington. Wykonywali oni projekt zlecony przez lektora (dr Iwonę Dembowską-Wosik), a my pełniliśmy rolę ekspertów i przewodników po polskiej kulturze. Podjęliśmy również próbę wymiany studenckiej z uniwersytetem w Krasnojarsku (Rosja). Niestety ze względów administracyjnych i finansowych (nie otrzymaliśmy dofinansowania) nie doszło do tej wymiany.

Niezbyt częste były również wyjazdy na szkolenia i warsztaty w celu poznania różnych sposobów nauczania i tworzenia tandemów językowych. Chętni uczestniczyli w warsztatach poświęconych wykorzystaniu tekstów literackich w Warszawie w roku 2013. Wynikać to może również z dość niewielkiego środowiska, jakim są glottodydaktycy polonistyczni.

Bardzo istotne były dla nas prezentacje dotyczące kultur poszczególnych narodowości oraz spotkania z osobami, którzy uczą się lub uczyły języka polskiego. Mieliśmy to szczęście, że o danych kulturach opowiadali nam ich przedstawiciele. I tak gościliśmy osoby m.in. z Chin, Słowacji, Indii, Niemiec, Brazylii. Ponadto zaprosiliśmy przedstawicieli Koła Naukowego Hispanistów UŁ, którzy dokonali konfrontacji polskiej i hiszpańskiej grzeczności językowej. Było to dla nas bardzo pouczające spotkania, które uwrażliwiło nas na duże różnice, jakie mogą występować nawet między dwoma kulturami europejskimi, których losy często się splatały.

7 lat temu planowano utworzenie strony internetowej KNG i umieszczanie tam zestawów ćwiczeń dla obcokrajowców stworzonych na zajęciach specjalizacyjnych. Stronę uruchomiono, ale niestety do tej pory nie zamieszczono tam materiałów. Podjęliśmy próbę ich digitalizacji, ale pojawił się problem praw autorskich przy ich publikacji. Nie udało nam się również uruchomić platformy e-learningowej, umożliwiającej naukę on-line w domu. Jest to przedsięwzięcie gigantyczne, wymagające od nas dużego nakładu pracy, ale mamy nadzieję, że w niedalekiej przyszłości uda się je stworzyć.

Udało nam się zorganizować aż cztery konferencje studencko-doktoranckie. Pierwsza (27–28 listopada 2010 r.) miała status ogólnopolskiej, druga (28–30 września 2012 r.) i trzecia (24–25 października 2014 roku) edycja już międzynarodowej. Ostatnia edycja (23–24 września 2016 roku) znów miała status ogólnopolskiej. Tematem przewodnim było *Bogactwo językowe i kulturowe Europy w oczach Polaków i cudzoziemców*. Konferencje stały się spotkaniem młodych naukowców, których

pasją jest nauczanie języków obcych, poznawanie nowych kultur oraz dialog międzykulturowy. Lektorzy języka polskiego jako obcego mogli wymienić swoje doświadczenia z germanistami, slawistami, anglistami, jak również z literaturoznawcami i medjoznawcami. Interdyscyplinarny charakter konferencji spowodował możliwość organizowania cyklicznych spotkań studentów, doktorantów i pracowników naukowych. Ważna jest też możliwość wystąpienia on-line gości z zagranicy. Mamy nadzieję, że pomoże to rozpropagować nasze spotkania nie tylko w Polsce, ale i w Europie. Prezentowanie aktualnych zagadnień związanych z nauczaniem języków obcych, a także propagowanie języka i kultury polskiej to nasze założenia statutowe.

Zwieńczeniem spotkań są recenzowane publikacje pokonferencyjne [Biernacka, Wojenka-Karasek 2011³; Gaze, Kubacka 2014⁴; Gaze, Góralczyk-Mowczan 2016⁵], w których znajdują się rozważania młodych badaczy na temat szeroko pojętej humanistyki, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki glottodydaktycznej. W owych tomach zgromadzono artykuły, których autorami są filologowie i kulturoznawcy z różnych ośrodków akademickich, zarówno doktorzy, jak i początkujący badacze – studenci i doktoranci. Część referatów opisuje międzynarodowe programy społeczne i instytucje zajmujące się propagowaniem kultury i języka polskiego. Rozdziały poświęcone językowemu bogactwu Europy prezentują rozważania dotyczące nauczania różnych płaszczyzn języka bądź sprawności językowych rozmaitych języków europejskich. Dość znaczną część stanowią artykuły związane z lapsologią. Autorzy tych tekstów wskazywali zarówno błędy, jakie popełniają osoby uczące się języka polskiego jako obcego, jak i te, które zwykle popełniają Polacy, ucząc się języków obcych. Bardzo istotne były teksty dotyczące kultury w nauczaniu języków obcych, ponieważ wpisują się one w popularny nurt podejścia międzykulturowego, zwracając uwagę na aspekty socjolingwistyczne, lingwakulturowe i ludyczność. Wielu badaczy poruszyło tematykę stereotypizowania i językowego obrazu świata. Przedstawiono obraz Polaków w innych kulturach (niemieckiej i francuskiej), jak również stereotypy Polaków na temat innych narodowości (np. Włochów). Niezwykle ciekawe okazały się rozważania dotyczące komunikacji niewerbalnej, zarówno z punktu widzenia komunikologów, jak i lektorów języka polskiego jako obcego. Obok zagadnień glottodydaktycznych ważnym elementem są artykuły dotyczące literatury, sztuk plastycznych i teatru, które stanowią trzon bogactwa Europy. Każdy tom, zgodnie z wymogami uniwersyteckimi, był recenzowany. Recenzentką dwóch pierwszych tomów była prof. dr hab. Urszula Żydek-Bednarczuk z Uniwersytetu Śląskiego, trzecią część zrecenzowały dr hab. Anna Dunin-Dudkowska z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i prof. dr hab. Barbara Kudra z Uniwersytetu Łódzkiego.

Ostatnim zakładanym przejawem naszej działalności są happeningi i imprezy kulturalne. Cyklicznie od sześciu lat uczestniczymy w Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki. Zorganizowaliśmy imprezy dla Polaków, jak i cudzoziemców. Były to:

---

³ W tomie znajdują się 34 artykuły.

⁴ W tomie jest 29 artykułów.

⁵ W tomie zgromadzono 31 artykułów.

– *Dyktando łódzkie* dla wszystkich łodzian (zaprezentowano w tekście dyktanda łodzianizmy, czyli takie elementy języka, które charakterystyczne są dla regionu łódzkiego, np. cztujda, drygle, drachy);

– *Meandry polszczyzny* – wykład na temat zawilóści języka polskiego, po którym nastąpił konkurs dotyczący współczesnej polszczyzny;

– *Kocham Cię, polski (języku)* – impreza zorganizowana trzykrotnie: dwa razy dla licealistów, raz dla gimnazjalistów. Był to turniej wiedzy o języku i kulturze polskiej, w 2014 r. poszerzony o wiedzę o regionie (sprawdzaliśmy m.in. wiedzę uczniów o polskich muralach);

– *Kuchnia międzykulturowa* – pięciokrotnie organizowane spotkanie w Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców, na którym członkowie koła przygotowują dania kuchni polskiej (np. bigos, pierogi, sałatkę warzywną), a cudzoziemcy potrawy ze swoich krajów. Po krótkim wstępie na temat polskiej tradycji kulinarnej następowała degustacja potraw. W 2013 r. w imprezie tej uczestniczyło ok. 250 studentów. Jest to najbardziej lubiany happening – zarówno przez nas, jak i obcokrajowców.

– *W 80 dni dookoła świata; Stereotyp jest zawsze płaski, nigdy stereo* – warsztaty interkulturowe w SJPdC UŁ, na których Polacy zapoznają się z kulturami studentów, a glottodydaktycy prezentują Polskę.

Ponadto uczestniczymy rokrocznie w koncercie świątecznym *Gwiazdka w Wieży Babel*. Jest to spotkanie wszystkich studentów SJPdC UŁ. Prezentują oni swoje talenty (śpiewają, tańczą, odgrywają kabaret), a na koniec wszyscy wspólnie uczą się śpiewać polskie koledy. Dla nowych członków jest to pierwsze duże spotkanie z cudzoziemcami z całego świata w sytuacji nieoficjalnej. Od 2014 r. urządzamy również dla studentów studium wieczór andrzejkowy z wróżbami. Dla studentów z Azji było to pierwsze spotkanie z tą odśłoną polskiej kultury.

Koło Naukowe Glottodydaktyków UŁ, choć jest kołem nowym, działa dość prężnie. Głównym celem koła jest pomoc cudzoziemcom uczącym się języka polskiego jako obcego. Tworzymy również imprezy dla Polaków, dotyczące polskiej kultury i propagujące wielokulturowość. Chcemy przełamywać negatywne stereotypy w świadomości Polaków. Ważnym elementem jest samokształcenie członków KNG i zdobywanie doświadczenia zawodowego (zazwyczaj w ramach wolontariatu). Satysfakcjonujące były cztery konferencje zorganizowane przez koło, których pokłosiem są recenzowane tomy pokonferencyjne. W planach mamy digitalizację materiałów dydaktycznych wykonanych przez studentów specjalizacji Nauczanie języka polskiego jako obcego, a także uruchomienie platformy e-learningowej.

BIBLIOGRAFIA

- BIERNACKA M., WOJENKA-KARASEK M. (red.) [2011], *Bogactwo językowe i kulturowe Europy w oczach Polaków i cudzoziemców*, Wydawnictwo „Piktor”, Łódź.
- GAZE M., KUBACKA K. (red.) [2014], *Bogactwo językowe i kulturowe Europy w oczach Polaków i cudzoziemców 2*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

GAZE M., GÓRLACZYK-MOWCZAN P. (red.) [2016], *Bogactwo językowe i kulturowe Europy w oczach Polaków i cudzoziemców 3*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%82o_naukowe [dostęp: 10.09.2014].

<http://kng.uni.lodz.pl/> [dostęp: 10.09.2014].

<http://klsik.uni.lodz.pl/> [dostęp: 10.09.2014].

<http://klsik.uni.lodz.pl/grudzinski.html> [dostęp: 10.09.2014].